

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Köszönjük, hogy egész évben megtiszteltek bennünket
figyelmükkel, híreikkel.

A mozgalmas év végén nagyszerű karácsonyi ajándékkal lepte
meg az MTA a külhoni magyar tudományosságot: átadták
a felújított, korszerűsített DOMUS Vendégházat, a külhoni
magyar tudósok budapesti otthonát. Szívből reméljük, hogy
mindez nem csupán a magyar tudóstársadalom külhoni tagjainak
kényelmét szolgálja fővárosi tartózkodásuk során, hanem itteni
kutatómunkájuk hatékonyságának növeléséhez is hozzájárulhat.
Mindannyiuknak áldott, békés karácsonyi ünnepeket és
boldog új esztendőt kívánok.

Kocsis Károly elnök

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Életműdíjjal tüntették ki **Bikó István fizikust**, az Újvidéki Egyetem Természettudományi Karának professzorát, az MTA köztestületének külső tagját a természettudományi-matematikai területen elért eredményeiért.

[Bővebben:](#)

Híd Irodalmi Díjat kapott a vajdasági **Jung Károly néprajzkutató**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Pro Scientia Aranyérmet kapott a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Történelem és Filozófia Karának hallgatója,

Fodor János és a Protestáns Teológiai Intézet hallgatója, **Kató Szabolcs Ferencz**.

A **Mestertanár Aranyérem** díjazottja **Néda Zoltán fizikus**, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem egyetemi tanára, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület **Kocsis Károly akadémikusnak**, a Magyar Tudományos

Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága elnökének

az egyesület folyamatos működtetésében kifejtett kiemelkedő munkássága elismeréséül **Gr. Mikó Imre- emléklapot** adományozott.

[Bővebben:](#)

Egyetemi tanárrá nevezték ki a pozsonyi magyarok lelki gondozásáért felelős

Hal'ko József egyháztörténész segédpüspököt Szlovákiában.

[Bővebben:](#)

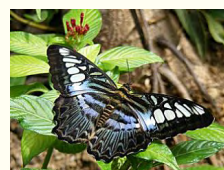

A Romániai Magyar Doktoranduszok és Fialat Kutatók Szövetsége az Innováció és kreativitás

a tudományban elnevezésű rendezvényén a **leginnovatívabb téma díját Simon Leventének**, a Babeş-Bolyai Egyetem doktorandusz hallgatójának ítélte oda *A fraktáldimenzió érve a valószínűségi hálózatok egy innovatív algoritmussal való ábrázolása mellett* című tanulmányáért.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSOK

Kárpátalján, az **Ungvári Nemzeti Egyetem** bázisán kutatóállomást hoznak létre, melynek célja az

ukrajnai ritka és **veszélyeztetett lepkefajok egyedszámának növelése**. Laboratóriuma

3. oldal

az Ukrajna Vörös Könyvében található lepkék ökológiai és élettani sajátosságait fogja vizsgálni.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

A *Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács* által szervezett *Vajdasági magyar tudóstalálkozó 2013.*

rendezvényen elhangzott előadások 41 dolgozatát tartalmazó *Tudományos diszkurzusok* című *konferenciakötet* fölkerült a világhálóra, és nyomtatott változatban is hozzáférhető.

[Bővebben:](#)

Megjelent a *Vajdasági Magyar Tudományos Társaság 2012. évi konferenciájának* előadásaiából szerkesztett *kötet*.

[Bővebben:](#)

Megjelent *Simon Attila* történésznek, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet Történeti Kutatások Részleg igazgatójának,

az MTA köztestülete külső tagjának *Az elfeledett aktivisták*. Kormánypartí politika az első Csehszlovák Köztársaságban című kötete.

[Bővebben:](#)

Megjelent *L. Juhász Ilona* szlovákiai néprajzkutató *A harmincnégyes kőnél...*

Haláljelek és halálhelyjelek az utak mentén című kötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent *Gaucsik István* *Lemorzsolódó kisebbség*.

A csehszlovákiai magyarság jogfosztásának gazdasági háttere című kötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

A kolozsvári magyar Koinónia Kiadó megjelentette *Lucian Boia* román történész *Miért más Románia?* című könyvének magyar nyelvű fordítását.

[Bővebben:](#)

Kötetben láttak napvilágot a Magyar Tudomány Napján az *Erdélyi Múzeum-Egyesület* Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályának tagjai által megtartott *előadások*.

[Bővebben:](#)

Párbeszéd nemzetről, nemzetköziségről címmel megjelent a Korunk folyóirat ankétjának anyaga nemzetről,

4. oldal

nemzetekről, nemzetköziségről 49 szerző írásával. A kötetet **Kántor Lajos irodalom-történész**, az MTA külső tagja szerkesztette.

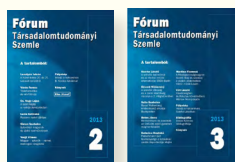
[Bővebben:](#)

Elektronikus kiadványban tette közzé az **Erdélyi Múzeum-Egyesület** kiadója a 14. alkalommal

megszervezett **Műszaki tudományok ülészakának előadásait**.

[Bővebben:](#)

Megjelent Somorján a **Fórum Társadalomtudományi Szemle** idei 2. és 3. száma.

[Bővebben:](#)

Fölkerült az MTA honlapjára a Nagybányán november

21-24-én, az **Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság** által megrendezett hagyományos **nemzetközi vegyész-konferenciáról** szóló beszámoló, amelyet **Sohár Pál** akadémikus készített el.

[Bővebben:](#)

Fölkerültek a világhálóra a **Selye Szimpózium – 2013**-mal

kapcsolatos dokumentumok.

[Bővebben:](#)

Bárczi Zsófiával, a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának dékánhelyettesével

és **Petres Csizmadia Gabriellával**, az MTA köztestületének külső tagjával, a kar oktatójával készült **videofelvételt** láthatnak a világhálón a kar fennállásának 10. évfordulója alkalmából.

[Bővebben:](#)

Interjút olvashatnak a világhálón **Fodor Jánossal**, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem doktorandusz hallgatójával, akit kiemelkedő kutatómunkája elismeréseként az MTA Pro Scientia Aranyérmével tüntettek ki.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

Kaliforniában tevékenykedő magyar származású tudósok, kutatók, mérnökök és feltalálók részvételével Los Angelesben

megalakult a **Nyugati Parti Magyar Tudósklub**. Tiszteletbeli elnöke **Oláh György** Nobel-díjas kémikus, az MTA tiszteleti tagja.

[Bővebben:](#)

A tudományos munka összehangolását célzó **együttműködési keret-**

megállapodás jött létre a **Babeş–Bolyai Tudományegyetem** Történelem és Filozófia Karának keretében működő kolozsvári Magyar Történelmi Intézet és a **Magyar Tudományos Akadémia** Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának Történettudományi Intézete között.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

Velünk élő tudomány címmel szervezett

nemzetközi tudományos **konferenciát** a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola **Fodor István Természet-tudományi Kutatóintézete**.

[Bővebben:](#)

November 15-16-án megtartották a **12. Vajdasági magyar tudományos**

diákköri konferenciát, melynek plenáris előadását **Kocsis Károly** akadémikus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke tartotta **A Délvidék etnikai földrajza (15-21. század)** címmel.

[Bővebben:](#)

A **Magyar Földrajzi Társaság** november 16-17-ére kétnapos **tanulmányutat** szervezett a **Felvidékre**, Bertalanffi Pál,

az első önálló magyar nyelvű földrajz-könyv (1757.) szerzője halálának 250. évfordulója alkalmából.

[Bővebben:](#)

November 21-én Budapesten, az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetében **Magyar történettudomány a határokon túl és a határokon belül, 1920-2013** címmel műhelykonferenciát tartottak.

[Bővebben:](#)

Az **Association for Slavic, East European and Eurasian Studies** november 21-24. között

Bostonban 45. alkalommal rendezte meg a hagyományos évi rendes **találkozót**, amelyen számos magyar vonatkozású tudományos előadás hangzott el.

[Bővebben:](#)

A Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából

november 22-én előadást tartott Bukarestben **Lingvay József**, a Bukaresti Villamosmérnöki Tudományok Nemzeti Kutató Intézetének kutatómérnöke, az MTA köztestületének külső tagja **A XXI. század nagy kihívásai: A tiltott gyümölcs** címmel.

[Bővebben:](#)

6. oldal

Paládi-Kovács Attila akadémikus, az MTA elnökségi tagja, a DOMUS Kuratórium elnöke

november 22-én előadást tartott a Collegium Talentum a külföldi magyar tehetségeikért programban részt vevő fiatal kutatóknak ***A magyar tudományosság helyzete, a Kárpát-medencei magyar kutatók előtt álló kihívások*** címmel.

Ugyanitt november 29-én **Kocsis Károly** akadémikus, az MTA elnökségi tagja, a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke ***A Magyar Tudományos Akadémia és a határon túli magyar tudományosság*** címmel tartott előadást.

[Bővebben:](#)

A Vajdasági Magyar Tudományos

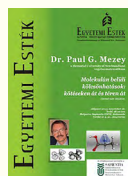
Társaság november 23-án megtartott évi rendes tanácskozásán – amelynek címe ***A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken – 2013.*** Polgári törvényhozás és társadalom – a kiemelt előadásokat **Vékás Lajos** akadémikus (Gazdasági-társadalmi változások és az új magyar Polgári Törvénykönyv), illetve **Mezey Barna** professzor, az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora (A Magyar Rektori Konferencia szerepe a magyar felsőoktatási stratégia kialakításában) tartotta.

[Bővebben:](#)

November 23-án került sor Prágában a ***csehországi magyar orvosok 7. találkozására.***

[Bővebben:](#)

November 26-án Kolozsváron tartott előadást **Paul G. Mezey**, a kanadai Memorial University of Newfoundland vegyész-matematikus kutatója, az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia rendes tagja, az MTA külső tagja ***A molekulán belüli kölcsönhatások: kötéseken át és téren át*** címmel.

[Bővebben:](#)

November 26-27-én kétnapos **tudományos konferenciát** tartottak **Prágában** abból az alkalomból, hogy a helyi Károlyi Egyetemen, Európa egyik legrégebb felsőoktatási intézményében 160 éve kezdődött el a magyar nyelv oktatása.

[Bővebben:](#)

Zalabai Zsigmond tudományos emlékkonferenciákat

rendeztek Pozsonyban és Somorján december 2-4. között, az író halálának 10. évfordulója alkalmából.

[Bővebben:](#)

7. oldal

Kisebbségi kompetenciák: az etnikulturális közösségek működési sajátosságainak kutatása 1989 után címmel rendeztek tanácskozást az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetében december 5-én Budapesten.

[Bővebben:](#)

December 6-án New Yorkban tartott előadást **Porkoláb Miklós** fizikusprofesszor,

a Plasma Science and Fusion Center vezetője *Worldwide progress toward realizing nuclear fusion energy* címmel.

[Bővebben:](#)

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógy-szerészeti Egyetem és az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága által másodszer meg-szervezett Miskolczy Dezső emlékelőadást idén december 9-én **Vizi E. Szilveszter** professzor, az MTA korábbi elnöke tartotta *Biological background of memory deficit and aging* címmel.

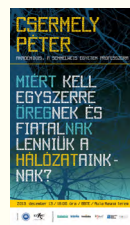
[Bővebben:](#)

Nyugati Hírlevél A *Visiting Professorhip*
független elektronikus újság

javára rendezett est keretében kerekasztal-beszélgetésre került sor New Yorkban december 10-én *Legacy of Transylvania* címmel.

[Bővebben:](#)

Velünk élő kémia címmel tartott előadást december 11-én Csíkszeredában **Kilár Ferenc** vegyészprofesszor, az MTA doktora.

[Bővebben:](#)

Csermely Péter biokémikus, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem hálózatkutatója, az MTA levelező tagja december 13-án előadást tartott

Kolozsváron *Miért jó az, ha egyszerre tudnak öregek és fiatalok lenni a bennünk és a körülöttünk lévő hálózatok?* címmel.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

A 85 éves **Vadkerty Katalin** *történészt*, a Szlovák

Tudományos Akadémia

Történettudományi Intézetének

nyugalmazott tudományos munkatársát és

a 75 éves **Molnár János**

keletkutatót, református teológust,

a Selye János Egyetem Református

Teológiai Karának korábbi

dékánját köszöntötték Pozsonyban.

Mindketten az MTA köztestületének

külső tagjai.

[Bővebben:](#)

8. oldal

Életének 92. évében **elhunyt** **Kiss András** nyugalmazott **főlevéltáros**, az Erdélyi Múzeum-Egyesület volt

főtitkára és alelnöke, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

85 éves korában **elhunyt** **Jakab István nyelvész**, a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának

volt tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA köztestületének külső tagja.

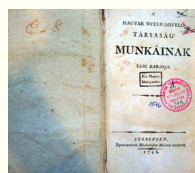
[Bővebben:](#)**ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET**

350 esztendeje született **Köleséri Sámuel természet-tudós**, Nagyszében orvosa, a londoni Royal Society első magyar tagja.

[Bővebben:](#)

Rimaszombatban látta meg a napvilágot 295 évvel ezelőtt a sokoldalú természettudós, **matematikus Hatvani István**, a debreceni

kollégium professzora.

[Bővebben:](#)

220 évvel ezelőtt alakult meg Marosvásárhelyen az első magyar tudományos társaság: az **Erdélyi**

Magyar Nyelvmívelő Társaság, Tudós kezdeményezője, titoknok **Aranka György** volt.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Szepes vármegyében, Svedlőren született 180 esztendeje **Soltz Vilmos kohómérnök**,

a selmecebányai akadémia igazgatója. Nevéhez fűződik az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület megalakítása.

[Bővebben:](#)

175 évvel ezelőtt született Rozsnyón **Pekár Imre gépészmérnök**, feltaláló, akadémikus. Egyebek mellett kidolgozta a lisztvizsgálat

egyszerű módszerét, amely „pekározás” néven terjedt el a világban.

[Bővebben:](#)

140 éve született Aradon **Pekár Dezső geofizikus**, akadémikus, a Geofizikai Intézet első igazgatója. róla nevezték el a Pekár-ingát.

[Bővebben:](#)

9. oldal

A valamikori Kispalugyán (ma Liptószentmiklós része) született 135 évvel ezelőtt **Massány Ernő**

meteorológus, légügyi szakértő, csillagász.

Jelentős szerepe volt a műszeres meteorológiai léggömbök magyarországi felbocsátásának megszervezésében.

[Bővebben:](#)

A kárpátaljai, ugocsai Nagyszöllösön született 125 esztendeje **Obermayer Ernő** **vegyésszmérnök**, mezőgazdász

akadémikus, a szegedi Vegykísérleti Állomás, majd a Növénytermesztési és Növénynevelési Kísérleti Állomás igazgatója.

[Bővebben:](#)

Tusnádon született 120 évvel ezelőtt **Ábrahám Ambrus Andor** **zoológus**, idegphysiológus egyetemi tanár,

akadémikus.

[Bővebben:](#)

A délvidéki, bánsági Nagybecskereken született 115 évvel ezelőtt **Fialovszky Lajos** **geodéta**, a Geodéziai és

Kartográfiai Egyesület alapító tagja. Nevéhez fűződik a geodéziai műszertan egyetemi oktatásának megindítása a földmérőmérnök képzésben.

[Bővebben:](#)

Kerek 100 éve született Ungváron **Szénássy Barna** **matematikus**, tudománytörténész, a debreceni Kossuth

Lajos Tudományegyetem professzora. Akadémiai felkérésre megírta a magyarországi matematika történetét.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

Kéthavonta jelentkező előadás-sorozatot indít a marosvásárhelyi **Teleki Téka**

a kultúrtörténeti szempontból jelentős könyvekről. A sorozatot a könyvtár Mindentudás Egyetemként képzelik el.

[Bővebben:](#)

Január 16-án Sarasotában tart előadást **Magyarország 1990-2013: rendszerváltó és lemaradó ország?** címmel

Dobozi István az Arizona Állami Egyetem, a Hofstra Egyetem, valamint a Colorado School of Mines volt tanára, a Világbank vezető közgazdásza.

[Bővebben:](#)

Az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága 2014. február 20-23. között megrendezi a harmadik **Erdélyi politikatudományi konferenciát.**

A jelentkezési határidő: január 15.

[Bővebben:](#)

10. oldal

SAPIENTIA
ERDÉLYI MAGYAR
TUDOMÁNYEGYETEM

Discourse, Translation and Intercultural Transfer

címmel rendez konferenciát
a Sapientia Erdélyi Magyar
Tudományegyetem

2014. április 11-12. között.

A jelentkezési határidő: január 31.

[Bővebben:](#)

Motiváltság és nyelvi ikonicitás –

A magyar nyelvészeti

kutatások újabb eredményei IV. címmel
a Babeş-Bolyai Tudományegyetem és
az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága
2014. május 23–24-én konferenciát szervez
Kolozsváron.

A jelentkezési határidő: március 1.

[Bővebben:](#)

A Debreceni Nyári Egyetem

2014. július 20-25. között

rendezi meg Debrecenben

a külföldön élő és dolgozó

nem magyar anyanyelvű magyartanárok,

illetve a külföldön tartósan magyar nyelvet

és kultúrát tanító tanárok (NeMaMaT)

III. nemzetközi konferenciáját.

A jelentkezési határidő: március 30.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

11. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2013/12. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
az MTA [honlapján](#).

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Lóránd László

(Győr, 1923. március 23.)

*az Amerikai Egyesült Államokban él,
a Magyar Tudományos Akadémia
külső tagja*

László Lóránd was born in Győr, 23 March 1923. He obtained his medical degree from the University of Budapest in 1948. As a third-year medical student, upon Kálmán Laki's recommendation he was offered a position in Albert Szent-Györgyi's Institute of Biochemistry in Budapest, where he began conducting research in earnest and, with the official title of demonstrator, even received a salary. The Institute was an intellectual haven in the chaotic postwar world. (as he writes about his graduate studies in the article: *Factor XIII and the clotting of fibrinogen: from basic research to medicine* in the Journal of Thrombosis and Haemostasis in 2005.). After professor Szent-Györgyi and professor Laki left Hungary, he went to England and obtained

Lóránd László 1923. március 23-án Győrben született. 1948-ban szerzett orvosi diplomát Budapesten, a tudományegyetem Orvostudományi Karán. Harmadéves hallgatóként Laki Kálmán ajánlására felvették Szent-Györgyi Albert Biokémiai Intézetébe, itt kezdett komolyan foglalkozni a kutatással, és demonstrátorként még fizetést is kapott. Az intézet maga volt az intellektuális mennyország a háború utáni kaotikus időszakban (írja egyetemi tanulmányairól 2005-ben a Journal of Thrombosis and Haemostasisban megjelent *Factor XIII and the clotting of fibrinogen: from basic research to medicine – A XIII faktor és a fibrinogén alvadása: az alapkutatástól a gyógyszerig* című cikkében). Miután Szent-Györgyi Albert és Laki Kálmán

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

II. oldal

a PhD in Biomolecular Structure from Leeds University in 1951. In the same year he obtained a prestigious Beit Memorial Fellowship to continue work on fibrinopeptides and on the fibrin stabilizing factor, but he decided to stay in the United States and had to decline the award.

He taught Physiology and Pharmacology at Wayne University Medical School, Detroit prior to joining the Chemistry Department of Northwestern University in Evanston in 1955. He secured NIH support for an extension to the Tech building on the Evanston Campus, was the first Director of an NIH-funded Biochemistry Training Program and became a founding member of the new Department of Biochemistry, Cell and Molecular Biology, where he became professor in 1961. He also served (1990-1991) as Deputy Director for Basic Sciences of the Cancer Center. In 1993, he transferred to the Medical School as Research Professor, Department of Cell and Molecular Biology and Distinguished Investigator of the Feinberg Cardiovascular Research Institute in Chicago, where he is professor emeritus now.

With his collaborators, he made the fundamental discoveries that laid the foundation for the molecular understanding of the clotting of fibrinogen in blood. Professor Lóránd and Kálmán Laki discovered factor XIII (FXIII), one of the transglutaminases (TG) in the human

elhagyta Magyarországot, 1948-ban ő is távozott, 1951-ben Angliában a Leedsi Egyetemen PhD fokozatot szerzett biomolekuláris szerkezetek témában. Ugyanabban az évben elnyerte a tekintélyes Beit Memorial Fellowship ösztöndíjat, hogy folytassa a fibrinopeptidek és a fibrinstabilizációs faktor kutatását, de úgy döntött, hogy végleg az Egyesült Államokban marad, így le kellett mondania az ösztöndíjról.

1952-től 1955-ig a detroiti Wayne Egyetemen tanított fiziológiát és gyógyszertert, majd az evanstoni Northwestern University kémiai tanszékének munkatársa lett.

A NIH (National Institutes of Health) támogatásával kibővítette az Evanstoni Campust, első igazgatója volt a szintén a NIH által támogatott biokémiai képzési programnak, és alapító tagja volt az új Biokémiai, Sejt- és Molekuláris Biológiai Tanszéknek, amelynek 1961-ben professzora lett. 1990-1991-ben a Rákközpont Alaputatási Részlegének igazgatóhelyettese volt. 1993-ban a Sejt- és Molekuláris Biológiai Tanszék kutató professzora, majd a chicagói Feinberg Kardiovaszkuláris Kutató Intézet vezető kutatója, jelenleg professor emeritus.

Munkatársaival olyan alapvető eredményeket ért el, amelyek lehetővé tették a fibrinogén vérben alvadásának molekuláris értelmezését. Laki Kálmán és

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

III. oldal

genome. This fibrin-stabilizing factor is also known as L-L factor, and Laki-Lorand factor.

The Lorand group deciphered the reactions and intricate choreography of regulation of the physiological process of fibrin stabilization and designed specific inhibitors for it, which render thrombi more susceptible to lysis without causing a delay in clotting time. By applying their basic insights to clinical practice, they showed that the inheritance of the bleeding disorder caused by FXIII deficiency was autosomally recessive and also proved that another hitherto unrecognized life-threatening bleeding condition was caused by autoantibodies to FXIII.

An important discovery was the finding that TG2 - another of the transglutaminases, which is present both inside and outside cells - forms a very tight complex with fibronectin. Because TG2 is also an integrin co-receptor, it serves as a bridge between the cell surface and extracellular matrix, playing important roles in cell migration and wound healing.

Dr. Lorand is an elected Member of the National Academy of Sciences, USA; Fellow of the American Academy of Arts and Sciences. He is honorary doctor of the University of Ferrara and the University of Illinois. His awards include the James F. Mitchell Foundation International

Lóránd László nevéhez fűződik a XIII faktor (FXIII) felfedezése. A FXIII egyike az emberi génállományban található transzglutaminázoknak, L-L faktorként, Laki-Lóránd faktorként vált ismertté.

A Lóránd-csoport tárta fel a fibrin-stabilizáció fiziológiai folyamatát szabályozó bonyolult koreográfiát és a folyamatban szerepet játszó reakciókat. Előállították az első szintetikus inhibitorát, kimutatták, hogy a fibrinstabilizáció gátlása fokozza a trombolízist, anélkül, hogy lassítaná a véralvadás idejét. Klinikai alkalmazásban kimutatták, hogy az FXIII hiánya miatt fellépő örökletes vérzékenység autoszomálisan recesszív, és bebizonyították, hogy az életveszélyes vérzékenység egy korábban nem azonosítható okozói az FXIII antitestjei.

További fontos felfedezésük a TG2 – egy másik, a sejtekben és a sejteken kívül egyaránt megtalálható transzglutamináz – szoros komplexet alkot a fibronektinnel. Mivel a TG2 maga is integrin koreceptor, hidat képez a sejt felület és a sejt külső mátrix között, fontos szerepet játszik a sejt vándorlásban és a sebgyógyításban.

Lóránd professzor választott tagja az Amerikai Nemzeti Tudományos Akadémiának, tagja az Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémiának. Díszdoktora a Ferrarai Egyetemnek és

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

IV. oldal

Award for Heart and Vascular Research (1973); Distinguished Career Award for Contributions to Hemostasis, International Society for Thrombosis and Hemostasis (1983); Lady Davis Fellow, Hebrew University Medical School, Jerusalem (1985); USPHS Research Career Award (1993); NIH Merit Award (1989-1998) and Sol Sherry Distinguished Lecture of the American Heart Association (1998). He is editor and co-editor of several books, and author/co-author of more than 200 scientific publications.

He read a keynote lecture *Translational research par excellence - From molecules to diseases of clot stabilization* at the European Thrombosis Research Organization International Factor XIII Workshop in Debrecen, in September 2012. It is available on youtube with the link: http://www.youtube.com/watch?v=VlIG9H_dO7c

He became an external member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Medical Sciences in 1995.

az Illinois Egyetemnek. Legjelentősebb kitüntetései a James F. Mitchell-díj (1973), a Nemzetközi Trombózis- és Hemosztázis Társaság Életműdíja (1983), a jeruzsálemi Héber Egyetem Orvostudományi Karának Lady Davis-díja (1985), az Amerikai Egészségügyi Kutatási Életműdíj (1993), a NIH MERIT Díj (1989-1998) és az Amerikai Szívszövetség Sol Sherry Kiváló Előadói Díja (1998). Számos könyv szerkesztője és társszerkesztője, több mint 200 tudományos publikáció szerzője és társszerzője.

2012 szeptemberében Debrecenben *Translational research par excellence – From molecules to diseases of clot stabilization* (A par excellence haladó kutatás – a molekuláktól a vérrög-stabilizációs betegségekig) címmel plenáris előadást tartott az Európai Trombóziskutató Társaság Nemzetközi XIII-as Faktor Konferenciáján. (Elérhető a youtube-on, link: http://www.youtube.com/watch?v=VlIG9H_dO7c)

1995-ben a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották, az Orvosi Tudományok Osztályának tagja.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

V. oldal

Selected publications:

[Sol Sherry Lecture in Thrombosis : research on clot stabilization provides clues for improving thrombolytic therapies.](#)

Arterioscler Thromb Vasc Biol. 2000,20:2-9

[Factor XIII and the clotting of fibrinogen: from basic research to medicine.](#) J Thromb Haemost. 2005,7:1337-48.

[Crosslinks in blood: transglutaminase and beyond.](#) FASEB J. (Milestones) 2007,8:1627-32.

Translational research par excellence. From molecules to diseases of clot stabilization.

http://www.youtube.com/watch?v=VlIG9H_dO7c

[Transglutaminase-mediated remodeling of the human erythrocyte membrane skeleton: relevance for erythrocyte diseases with shortened cell lifespan.](#) Adv Enzymol Relat Areas Mol Biol. 2011;78:385-414.

Contact

180 Harbor Street
Glencoe, IL 60022
USA

Tel.: +1 847 835 4277

E-mail: l-lorand@northwestern.edu

Web: <http://www.fcvri.northwestern.edu/investigators/bio-lorand.html>

Válogatott publikációk:

[Sol Sherry Lecture in Thrombosis: research on clot stabilization provides clues for improving thrombolytic therapies.](#)

Arterioscler. Thromb. Vasc. Biol. 2000,20:2-9

[Factor XIII and the clotting of fibrinogen: from basic research to medicine.](#) J Thromb. Haemost. 2005,7:1337-48.

[Crosslinks in blood: transglutaminase and beyond.](#) FASEB J. (Milestones) 2007,8:1627-32.

Translational research par excellence. From molecules to diseases of clot stabilization.

http://www.youtube.com/watch?v=VlIG9H_dO7c

[Transglutaminase-mediated remodeling of the human erythrocyte membrane skeleton: relevance for erythrocyte diseases with shortened cell lifespan.](#) Adv. Enzymol. Relat. Areas Mol. Biol. 2011;78:385-414.

Kapcsolat

180 Harbor Street
Glencoe, IL 60022
USA

Telefon: +1 847 835 4277

E-mail: l-lorand@northwestern.edu

Honlap: <http://www.fcvri.northwestern.edu/investigators/bio-lorand.html>

